

1243.

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list CG“, br. 40/10, 6/13, 70/17 i 125/23) i člana 117 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, br. 72/19, 8/21 i 24/25), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici od 25. jula 2025. godine, donio je

O D L U K U O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O MINIMALNIM STANDARDIMA ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA U KREDITNIM INSTITUCIJAMA

Član 1

U Odluci o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Službeni list CG“, br. 134/21 i 62/24), u članu 3 tačka 4 riječ „kontrolisanje“ zamjenjuje se riječju „tretman“.

Na kraju tačke 46 tačka se zamjenjuje tačkom-zarez i dodaje se šest novih tačka koje glase:

„47) **rizici povezani sa životnom sredinom, društvom i upravljanjem rizik** (ESG rizici) su rizici negativnog finansijskog uticaja na instituciju koji nastaju zbog postojećeg ili budućeg uticaja faktora povezanih sa životnom sredinom, društvom i upravljanjem (ESG faktori) na druge ugovorne strane ili investiranu imovinu te institucije, a koji se materijalizuju kroz tradicionalne kategorije finansijskih rizika;

48) **rizik povezan sa životnom sredinom** je rizik bilo kakvog negativnog finansijskog uticaja na kreditnu instituciju koji nastaje zbog postojećeg ili budućeg uticaja faktora povezanih sa životnom sredinom na druge ugovorne strane ili investiranu aktivu kreditne institucije, i podrazumijeva i fizički i tranzicioni rizik;

49) **fizički rizik** je vrsta rizika povezanog sa životnom sredinom i znači rizik bilo kakvog negativnog finansijskog uticaja na kreditnu instituciju koji nastaje zbog postojećeg ili budućeg uticaja fizičkih uticaja faktora povezanih sa životnom sredinom na druge ugovorne strane ili investiranu aktivu kreditne institucije;

50) **tranzicioni rizik** je vrsta rizika povezanog sa životnom sredinom i znači rizik bilo kakvog negativnog finansijskog uticaja na kreditnu instituciju koji nastaje zbog postojećeg ili budućeg uticaja tranzicije prema održivoj ekonomiji na druge ugovorne strane ili investiranu aktivu kreditne institucije;

51) **rizik povezan sa društvom** je rizik bilo kakvog negativnog finansijskog uticaja na kreditnu instituciju koji nastaje zbog postojećeg ili budućeg uticaja faktora povezanih sa društvom na druge ugovorne strane ili investiranu aktivu kreditne institucije;

52) **rizik povezan sa upravljanjem** je rizik bilo kakvog negativnog finansijskog uticaja na kreditnu instituciju koji nastaje zbog postojećeg ili budućeg uticaja faktora povezanih sa upravljanjem na druge ugovorne strane ili investiranu aktivu kreditne institucije.“

Član 2

U članu 4 stav 2 tačka 1 poslije riječi „rizicima“ dodaju se zarez i riječi: „kao i lica koja ih zamjenjuju“.

Tačka 5 mijenja se i glasi:

„5) redovno mjeri, odnosno procjenjuje i kontroliše rizike kojima je izložena u poslovanju, pri čemu postupci mjerenja odnosno procjenjivanja rizika moraju obuhvatiti adekvatne kvantitativne i kvalitativne metode mjerenja odnosno procjene rizika koje će omogućiti i uočavanje promjena u profilu rizičnosti kreditne institucije uključujući i pojavljivanje novih rizika, s tim da se mjerenje odnosno procjena izloženosti riziku ne smije zasnivati isključivo na ishodima modela ili kvantitativnim podacima;“.

Poslije tačke 6 dodaje se nova tačka koja glasi:

„6a) procijeni rizike koji bi mogli da se materijalizuju u dužem vremenskom periodu (uključujući rizike povezane sa digitalizacijom, finansijske rizike povezane sa klimatskim promjenama i potencijalne nove rizike koji se mogu pojaviti) i, ukoliko je moguće, koristi analizu scenarija kao alat;“.

Član 3

U članu 6 stav 1 tačka 4 mijenja se i glasi:

„4) interne limite i efikasne kontrole (uključujući limite i kontrole u pogledu kvaliteta, pouzdanosti i relevantnosti podataka, kao i u dijelu procedure validacije vezano za korišćenje modela za identifikaciju i mjerenje kreditnog rizika);“.

Poslije tačke 4 dodaje se nova tačka koja glasi:

„4a) procedure za tretman i praćenje rizika;“.

Član 4

U članu 7 stav 4 tačka 8 tačka na kraju teksta zamjenjuje se tačkom-zarez i dodaje se nova tačka koja glasi:

„9) utvrdi i procijeni rizike od sprovođenja pranja novca i finansiranja terorizma koji su povezani sa novim proizvodom ili poslovnom praksom i da uspostavi mjere koje se mogu preduzeti u cilju smanjenja tih rizika.“.

Član 5

U članu 10 stav 1 poslije riječi „poslovanju“ dodaju se zarez i riječi: „sve do nivoa upravnog odbora“.

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„(5) Kreditna institucija ne smije u okviru poslova ugovaranja transakcija da sprovodi umanjenje vrijednosti, kao ni rezervisanja za kreditne izloženosti.“.

Član 6

U članu 12 stav 3 poslije riječi: „kreditnih institucija“ dodaju se zarez i riječi: „odnosno ako je dužnik potrošač, dodatne kriterijume u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita potrošača.“.

Poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Kreditna institucija je dužna da prilikom odobravanja kreditnih izloženosti primjenjuje smjernice iz Priloga 1 koji je dat u prilogu ove odluke i čini njen sastavni dio.“.

Član 7

U članu 13 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Kreditna institucija je dužna da prilikom praćenja kreditnih izloženosti primjenjuje smjernice iz Priloga 1 ove odluke.“.

Član 8

U članu 16 poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„(5) Kreditna institucija je dužna da u politici postupanja sa nekvalitetnim kreditima odobrenim potrošačima, koja je utvrđena Smjernicama za upravljanje nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima koje su date u Prilogu 2 ove odluke i čine njen sastavni dio, uzme u obzir propise kojima se uređuje zaštita potrošača.“

Dosadašnji stav 5 postaje stav 6.

Član 9

U članu 17 poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„(5) Kreditna institucija je dužna da na osnovu rezultata uspješnosti sprovedenih mjera restrukturiranja redovno ažurira politiku postupanja sa restrukturiranim kreditima, utvrđenu tač. 140 i 141 smjernica iz Priloga 2 ove odluke.“

U stavu 7 riječi: „st. 1 do 6“ zamjenjuju se riječima: „st. 1 do 7, a riječi: „Priloga 1“ zamjenjuju se riječima: „Priloga 2“.

Dosadašnji st. 5 do 7 postaju st. 6 do 8.

Član 10

Poslije člana 23 dodaje se novo poglavlje i novi član koji glase:

„IIIa. UPRAVLJANJE ESG RIZICIMA Upravljanje ESG rizicima

Član 23a

Kreditna institucija je dužna da, kao dio sistema upravljanja rizicima, ima strategije, politike, procese i sisteme za identifikaciju, merenje, upravljanje i praćenje kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ESG rizika, u skladu sa Smjernicama o upravljanju ESG rizicima u kreditnoj instituciji iz Priloga 3 koji se daje u prilogu ove odluke i čini njen sastavni dio.“.

Član 11

U članu 24 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Operativno razdvajanje poslova ugovaranja transakcija od poslova podrške poslovanju iz stava 1 ovog člana, uključuje uspostavljanje odgovarajućih bezbjednosnih i procedura rada, kao i prava pristupa informacionim tehnologijama, uključujući i fizičku razdvojenost navedenih funkcija.“.

Član 12

U članu 31 tačka 4 zarez i riječi: „odnosno kontrolisanja rizika“ brišu se.

Član 13

U članu 62 stav 4 briše se.

Dosadašnji st. 5 do 11 postaju st. 4 do 10.

Član 14

U članu 70 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Prilikom korišćenja modela za mjerenje komponenti IRRBB-a kreditna institucija je dužna da obezbijedi realne pretpostavke kako bi rezultati modela odražavali stvarni nivo preuzetih rizika, kao i da:

- 1) upravni odbor i više rukovodstvo kreditne institucije razumiju ograničenja i neizvjesnosti u vezi sa rezultatima modela i rizikom koji je povezan sa njihovom upotrebom; i
- 2) se vrši redovna i nezavisna validacija i testiranje modela.“.

Dosadašnji st. 2 do 6 postaju st. 3 do 7.

Član 15

U članu 71 stav 2 mijenja se i glasi:

„ (2) Kreditna institucija koja koristi interne sisteme za mjerenje IRRBB-a, kako bi obezbijedila da su značajni aspekti IRRBB-a adekvatno obuhvaćeni, treba da uzme u obzir, ali ne i da se ograniči na metode date u Prilogu 4 ove odluke koji je dat u prilogu ove odluke i čini njen sastavni dio.“

Član 16

U članu 74 stav 2 tačka 1 riječ „ugrozite“ zamjenjuje se riječju „ugrozi“.

U stavu 3 u uvodnoj rečenici riječ „slabosti“ zamjenjuje se riječju „ranjivosti“.

Član 17

U članu 78 stav 2 u uvodnoj rečenici riječi: „će ocijeniti“ zamjenjuju se riječima: „ocjenjuje“.

U stavu 4 tačka 7 riječi: „člana 103“ zamjenjuju se riječima: „člana 119“.

U stavu 7 i u ostalim odredbama ove odluke riječi: „Priloga Ib“ u različitom padežu zamjenjuju se riječima: „Priloga 5“ u odgovarajućem padežu.

U stavu 10 riječ „tačkama“ zamjenjuje se riječju „tačka“.

Član 18

U članu 78d stav 2 u prvoj rečenici riječi: „Odluke o adekvatnosti kapitala kreditne institucije“ zamjenjuju se riječima: „Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne

institucije“.

Član 19

U članu 78i stav 4 u uvodnoj rečenici riječi: „denominaciji valute“ zamjenjuju se riječima: „i valuti u kojoj su denominovani“.

U tački 1 alineja 3 riječi: „domaćinstva - hipoteke“, zamjenjuju se riječima: „hipotekarni krediti fizičkim licima“.

U alineji 4 riječi: „domaćinstva – krediti (koji nijesu hipoteke)“ zamjenjuju se riječima: „kreditni fizičkim licima koji nijesu hipotekarni“.

U tački 2 alineja 1 riječi: „nefinansijske korporacije“ zamjenjuju se riječima: „nefinansijski veliki klijenti“.

U alineji 2 riječ „stanovništvo“ zamjenjuje se riječima: „fizička lica“.

Član 20

U članu 78nj poslije stava 4 Tabela 1 mijenja se i glasi:

„Tabela 1: Iznos šokova kamatne stope $\bar{S}_{shocktype,c}$ “

	ARS	AUD	BGN	BRL	CAD	CHF	CNY	CZK	DKK	EUR	GBP
Paralelni	400	350	250	400	200	175	225	200	200	225	275
Kratki	500	425	350	500	275	250	300	250	250	350	300
Dugi	300	300	150	300	175	200	150	100	150	200	250

	HKD	HRK	HUF	IDR	INR	JPY	KRW	MXN	PLN	RON	RUB
Paralelni	225	250	300	400	325	100	225	400	250	350	400
Kratki	275	400	450	500	475	100	350	500	350	500	500
Dugi	200	200	200	350	225	100	225	200	150	250	300

	SAR	SEK	SGD	TRY	USD	ZAR
Paralelni	275	275	175	400	200	325
Kratki	375	425	250	500	300	500
Dugi	250	200	225	300	225	300

ARS	Argentinski pezos	IDR	Indonežanska rupija
AUD	Australijski dolar	INR	Indijski rupi
BGN	Bugarski lev	JPY	Japanski jen
BRL	Brazilski real	KRW	Južnokorejski von
CAD	Kanadski dolar	MXN	Meksički pezos
CHF	Švajcarski frank	PLN	Poljski zlot
CNY	Kineski juan	RON	Rumunski lev
CZK	Češka kruna	RUB	Ruska rublja
DKK	Danska kruna	SAR	Saudijski rijal
EUR	Euro	SEK	Švedska kruna
GBP	Funta sterling	SGD	Singapurski dolar
HKD	Hongkonški dolar	TRY	Turska lira
HRK	Hrvatska kuna	USD	Američki dolar
HUF	Mađarski forint	ZAR	Južnoafrički rand

Član 21

U članu 78o stav 1 mijenja se i glasi:

„(1) Za kalibraciju određenih veličina za šokove kamatnih stopa za valute koje nijesu uključene u Tabelu 1 iz člana 78nj ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- 1) kreditna institucija prvo izračunava dnevni prosjek kamatne stope prikupljanjem vremenskih serija od 20 godina dnevnih „bezrizičnih“ kamatnih stopa bez kreditnih spreadova ili spreadova likvidnosti koji su specifični za kreditnu instituciju ili subjekat, za svaku valutu za dospjeća od tri mjeseca, šest mjeseci, jedne godine, dvije godine, pet godina, sedam godina, deset godina, 15 godina i 20 godina;
- 2) korišćenjem vremenske serije kamatnih stopa, za svaki razred k i za svaku valutu c izračunava se nova vremenska serija promjene stope $\Delta R_{k,c}$ za pokretni vremenski horizont $h=6$ mjeseci (125 dana);

$$\Delta R_{k,c}(t) = R_{k,c}(t) - R_{k,c}(t - h)$$

- 3) za svaki scenario i i valutu c , uzima se prosjek promjena stopa u odgovarajućim vremenskim razredima iz Tabele 1 ovog člana, gdje N_i predstavlja broj vremenskih razreda;

$$\Delta R_{i,c}(t) = \frac{1}{N_i} \sum_k \Delta R_{k,c}(t)$$

Tabela 1: Prosječna promjena kamatne stope po vremenskim razredima

Scenario	Prosječna serija kamatnih stopa	Vremenski razredi
Paralelni	$\Delta R_{parallel,c}(t)$	3m, 6m, 1g, 2 g, 5 g, 7g, 10 g, 15g, 20g
Kratkoročni	$\Delta R_{short,c}(t)$	3m, 6m, 1g
Dugoročni	$\Delta R_{long,c}(t)$	10 g, 15g, 20g

- 4) za scenario šoka kamatne stope i za valutu c, koristi se vrijednost 99,9-tog percentila apsolutne vrijednosti $\Delta R_{i,c}$ tokom perioda od 2000. do 2023. godine, označena kao $|\Delta R_{i,c}(t)|$;

$$S_{i,c} = P_{99,9}(|\Delta R_{i,c}(t)|)$$

- 5) kreditna institucija primjenjuje donju granicu od 100 baznih poena, kao i varijabilne gornje granice (označene kao $\bar{C}_i$) od 500 baznih poena za kratkoročne šokove, 400 baznih poena za paralelni šok i 300 baznih poena za dugoročne šokove. Promjena šoka kamatne stope za scenario i i valutu c označava se kao:

$$\bar{S}_{i,c} = \max\{100, \min\{S_{i,c}, \bar{C}_i\}\},$$

gdje je $\bar{C}_i = \{400, 500, 300\}$, za i=paralelni, kratki i dugi, respektivno;

- 6) vrijednosti iz tačke 5 ovog stava zaokružuju se na najbližih 25 baznih poena.“.

Član 22

Član 78p mijenja se i glasi:

„Za svaku valutu c određene veličine paralelnih, kratkoročnih i dugoročnih šokova na "bezrizičnu kamatnu stopu", primjenjuju se sljedeće parametrizacije šest supervizorskih scenarija šokova:

- 1) *paralelni šok za valutu c*: Konstantni paralelni šok rasta ili pada u svim vremenskim razredima:

$$\Delta S_{parallel,c}(t_k) = \pm \bar{S}_{parallel,c}$$

- 2) *šok kratkoročne stope za valutu c*:

$$\Delta S_{short,c}(t_k) = \pm \bar{S}_{short,c} \cdot \alpha_{short}(t_k); \quad \alpha_{short}(t_k) = e^{-\frac{t_k}{4}}$$

gdje je t_k srednja tačka (u vremenu) k^{th} vremenskog razreda.

- 3) *šok dugoročne stope za valutu c*:

$$\Delta S_{long,c}(t_k) = \pm \bar{S}_{long,c} \cdot \alpha_{long}(t_k) = \pm \bar{S}_{long,c} \cdot \left(1 - e^{-\frac{t_k}{4}}\right)$$

- 4) *šokovi rotacije za valutu c*:

$$\Delta S_{steepener,c}(t_k) = -0.65 \cdot |\Delta S_{short,c}(t_k)| + 0.9 \cdot |\Delta S_{long,c}(t_k)|;$$

$$\Delta S_{flattener,c}(t_k) = +0.8 \cdot |\Delta S_{short,c}(t_k)| - 0.6 \cdot |\Delta S_{long,c}(t_k)|. "$$

Član 23

U članu 78r u tački 2 riječi: „člana 103“ zamjenjuju se riječima: „člana 119“.

U tački 7 riječi: „Odluke o adekvatnosti kapitala kreditne institucije“ zamjenjuju se riječima: „Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije“.

Član 24

U članu 78t stav 2 formula se mijenja i glasi:

$$\frac{NII_{\text{šok}} - NII_{\text{osnovni scenario}}}{\text{osnovni kapital}} < -5\%.$$

Član 25

U članu 78u stav 8 riječi: „člana 103“ zamjenjuju se riječima: „člana 119“.

Član 26

Prilozi 1 do 1b zamjenjuju se Prilozima 1 do 5 koji glase:

Član 27

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. januara 2026. godine, osim odredbe člana 23a ove odluke koja će se primjenjivati od 1. januara 2027. godine.

O. br. 0101-5891-13/2025
Podgorica, 25. jul 2025. godine

Savjet Centralne banke Crne Gore

Predsjedavajuća guvernerka,
dr **Irena Radović**, s.r.